

HANDLE ELLER VENDE?: De minst framskredne landene bremser hele Europa. Skal vi i Norge gå sammen med dem som ser skriften på veggen og gjør noe - eller vente med klattløsninger, spør Arne Joramo.

Ikke følg halehengenget Europa

Det verste Norge kan gjøre mot seg selv er å følge Europa i telepolitikken. Følger vi takten i Europa, blir vi akterutseilt i verdenssammenheng og i næringsutvikling.

Jeg vet det er å banne i kjerka. I et par tiår har det meste i norsk telepolitikk blitt utformet i Brussel. Vi i Norge har føyet oss pent – penere en de fleste EU-stater selv – etter direktivene. Og vi har i det meste sammenliknet oss med utviklingen ellers i Europa og slått oss på våre hårete bryst med en viss grunn.

■ ■ For ti år siden var Europa ledende, iallfall innen mobilkommunikasjon. Og på 90-tallet hadde vi også to av verdens ledende mobilprodusenter. Slik er det ikke lenger. USA raser forbi og det samme gjør mange land i Asia. Ericsson og Nokia var ledende mobilprodusenter. Nå er det Samsung og Apple. Innen 4G og fibernet går USA langt raskere fram enn Europa.

I bunnen for dette ligger mange forhold. Europa har en finanskrisen, spesielt i sør, med en av mange resultat at de store teleoperatørene sliter med gjeldsproblemer og små investeringsmidler. Og Europa består av helt ulike nasjonalstater med helt ulik evne og vilje til utvikling. I Kina og USA er det tre store teleoperatører i hvert land. I Europa dusinvis med ulik agenda. Det kan ingen gjøre noe med på kort sikt.

EU reduserer bevilgningene til fiberbasert bredbånd slik at deres mål om 100 Mbit/s til alle innen 2020 kun er et papirprodukt uten den ringeste mulighet til å bli realisert. Norge plasserer seg her som det nest beste landet i Europa etter Litauen. EU og ESA er i ferd med å lage støtteregler for fiber til distriktene som i praksis er slik at det ville mer enn halvere fiberinvesteringene i Norge. Hvilken operatør vil investere 25.000 per husstand dersom det blir fritt fram for konkurrentene å investere. Uten en kraftig modifisering vil et slikt regelverk som Post- og teletilsynet (PT) nå diskuterer med ESA, effektivt stanse all utbygging utenfor befolkningssentra.

■ ■ De aller fleste analytikere mener 700 MHz-båndet må anvendes til mobilt bredbånd. Finland og Frankrike har fattet vedtak om det. Sverige og Tyskland er i ferd med å gjøre det i nær framtid. EU utreder saken og reguleringsmyndighetene skal behandle saken i 2015 eller 2017 på diverse radiokonferanser. Norge sitter avventende på gjerdet i frykt for å vinge klippe NTV/RiksTV som har disse frekvensene fram til 2021. Et hovedpoeng her er at Europa går i utakt med seg selv. Ulike land og et utall operatører opptrer ganske forskjellig. De minst framskredne landene bremser hele Europa. Skal vi i Norge

gå sammen med dem som ser skriften på veggen og gjør noe – eller vente med klattløsninger?

EU-kommisjonen med kommisjonær Nellie Kroes i spissen møter nå sterkt motstand mot flere av sine framspill for en felles europeisk marked. Årsaken er at en ensidig og rask fjerning av blant annet roamingavgifter vil ramme spesielt sør-europeiske operatører så sterkt at deres investeringsevne forsvinner. Det er lett for en forbruker å slutte seg til at roamingtaksene må ned og dermed superprofiten på 70-100 prosent, men ikke på en slik måte at den teleutviklingen som er en basis for europeisk vekst stanser opp. Da de europeiske teleoperatørene i forrige uke hadde kongress i Oslo var det frustrerte ledere vi møtte. «Look to USA» var deres budskap. Reguler mindre – la markedet bestemme.

■ ■ I dette bildet er det ikke vanskelig å se at for Norge er den største feilen å følge Europa blindt. Da vil vi uvegerlig bli et haleheng i verdenssammenheng. Hva mer er: Vi vil styrke sentraliseringen og øke fraflyttingen fra distriktene. Vi vil gi næringsliv, spredt bosetting og offentlig tjenesteyting eHelse skrinne kår.

Norge skiller seg fra den gjengse Europa på flere måter: Vi har ikke noen finanskrisen. Vi har sterke, investeringsvillige operatører med solid bunnlinje og lite gjeld. Vi har en 1 mill. husstander på høykapasitets bredbånd allerede. Vi har lat sterkt utbygd mobilnett. Vi har meget solide statsfinansieringer. Vi har forholdsmessig meget store distriktpolitiske utfordringer.

Kort sagt: Vi har mulighet til å gjøre Norge til et ledende land innen utnyttelse av IKT. Som absolutt basis for det, kreves høyhastighets fast bredbånd og høyhastighets 4G bredbånd til iallfall 90 prosent av befolkningen og bedriftene der de er. Dit kan vi utmerket nå med en bevisst og målrettet telepolitikk innen 2020. Dit vil og kan ikke EU nå.

■ ■ Dette er nøkkelfaktorer i telepolitikken:

1. I mobilnettet vil dette i all hovedsak handle om lave frekvenser (700 MHz-båndet) helst innen 2017 – i verste fall innen 2021. Telenor har skjont det. IKT Norge har skjont det. Ekspertene i PT og samferdselsdepartementet har skjont det. Men her kreves først en klatt politisk målsetting og så en komplisert politisk og også teknisk prosess for å sikre almen TV (NRKs tre kanaler) til alle. Den strategiske løsningen er fiber til 90 prosent av husstandene og ulike overgangsordninger i tilpasning for et mindre RiksTV. Men vil vi dit – vi vil gi mobil- og kringkastingsbransjen forutsigbarhet må de politiske vedtakene helst

fattes neste år. Gjennomføringen vil ta noen år og det er snubletråder som NRKs lisensordning. At dette er essensielt for mobilt bredbånd (4G) til alle som i dag har 3G vet de fleste.

2. Graveforskrifter. 30-60 prosent dybde i alle veier. En til to meter overdekning for en groft over veien. Fleksibelt. Viktigst av alle rammevilkår fra staten som alle kommuner forplikter å operere innenfor. Det kan redusere investeringsbehovet for fiber til 90 prosent av husstandene betydelig.

3. Statsstøtte til gravgrendte strøk. Her er det konsensus om spleiselagsmodellen. Men operatøren er forutsatt å ta opp mot en tredjedel. I dag setter de kommersielle operatørene en grense på 20-25 000 per husstand. Selv med trolig bedre nasjonalt og forpliktende framføringsregime vil snittet i gravgrendte strøk kanskje komme opp i 60 000 per husstand. Da må de som velger å bo slik til punge ut mer i tilknytningsavgift og kombinere/lokalt næringsliv må bli med på spleiselag slik som det har skjedd mange steder alt. Men skal operatørene trå til må de få være alene iallfall i de 8-10 årene de trenger for å nedbetale investeringen. Her trengs en overgangsordning som sikrer investeringsvilje.

4. Et samarbeid mellom kommersielle nett og Nødnettet snarest mulig slik at nødnetten kan overføre video fra et ulykkessted noe Tetra ikke duger til. Da må for eksempel nødnetten få helt andre terminaler som inneholder også evne til å ta opp video og overføre den via 4G mens resten av kommunikasjonen går i Tetra-nettet. Nå kjøpes det inn tusenvis av terminaler for kanskje milliarder som ikke har en slik funksjon.

6. E-helse og energistyring er to viktige områder hvor høykapasitetsnett fast og mobilt kan spare samfunnet for milliardbeløp – mye mer enn påkrevde investeringer på fem til syv statsmilliarder over noen år fra staten. Men videobaserte og effektive E-helse-tjenester krever to (redundans til hjemmet) høyhastighetsnett – ett mobil og fast. Og da kan vi ikke leve med at bygdesentrum har alt og de utover bygda sitter igjen i beste fall med annenrangs ADSL. Da kan ikke en kommune tilby enhetlige tjenester til innbyggerne. Det er bare en av grunnene til at staten må bidra i gravgrendte strøk.

Det er kommet positive signaler fra den påtroppende regjeringen. Til nå har landet ikke hatt en aktiv telepolitikk. Kanskje må det en islending til for å sette fart i oss. Men for all del – viktigst av alt: Gå foran – ikke trekk Norge ned på bunnivå i verden. Der er store deler av Europa forøvrig. Det er vel ikke dit vi skal?

” Innen 4G og fibernet går USA langt raskere fram enn Europa.

ARNE JORAMO, REDAKTØR TELEK. REVY